

**ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ІНФОРМАТИЗАЦІЇ І МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ
(ДНДІМЕ)**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ДНДІМЕ
Протокол № 2 від " 04 " квітня 2024 р
Голова Вченої ради*
Петро НЕБОТОВ

ПРОГРАМА

вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 051 – Економіка

Київ – 2024

ПЕРЕДМОВА

Спеціальність 051 Економіка досліджує теоретичні основи та прикладні аспекти функціонування економічних систем та механізмів державного управління національною економікою, форми, методи і економічні інструменти регулювання економічних процесів та їх ефективність.

Вступник до аспірантури Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки повинен мати фундаментальні знання у сфері теоретичних та прикладних економічних дисциплін, систем управління економікою, макроекономічного прогнозування і планування розвитку, державного та бюджетно-фінансового регулювання економіки, мати здібності до науково-дослідної роботи, володіти сучасними методами наукових досліджень.

Програма вступного іспиту відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури. На основі цієї програми складається перелік питань вступного іспиту і формуються екзаменаційні білети.

Вступний іспит зі спеціальності в аспірантуру Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки проводиться у письмовій або в усній формі.

Рівень знань вступників до аспірантури оцінюється на “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”.

Критерії оцінки знань:

“відмінно” – вступник дає ґрунтовні, глибокі та теоретично правильні відповіді на поставлені питання, демонструє знання законів України, постанов Кабінету Міністрів, інструкцій, підручників, посібників, наводить узагальнення і висновки;

“добре” – вступник володіє знанням на рівні попереднього пункту, але ним допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, проте з допомогою екзаменаторів він швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;

“задовільно” - вступник неправильно відповідає на одне з питань або дає на всі питання малообґрунтовані неповні відповіді та тільки за допомогою екзаменаторів може виправити допущені помилки;

“незадовільно” – вступник дає неправильну відповідь на два-три запитання, допускається грубих помилок і не може їх виправити.

1. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Розділ 1. Система державного управління економікою

Необхідність державного управління економікою в умовах ринку. Основні цілі державного управління економікою в умовах ринку. Прямі і непрямі методи державного регулювання. Державне фінансування колективних благ. Вплив держави на розподіл ресурсів. Роль держави в стабілізації економічного розвитку. Держава як власник та підприємець. Роль держави в нейтралізації побічних ефектів функціонування ринку.

«Провали держави» і «провали ринку»: їхній вплив на економічний розвиток країни. Функції ринку та обмеженість його регулюючого механізму. Кейнсіанська теорія як методологічна основа державного регулювання економіки. Розвиток механізму державного регулювання економіки в інших макроекономічних теоріях.

Суб'єкти державного регулювання економіки. Суспільні інтереси як об'єктивна основа державного регулювання економіки. Прямий та зворотній зв'язок між державою та носіями економічних інтересів.

Об'єкти державного регулювання економіки. Економічний цикл, зайнятість, безробіття, інфляція. Головні цілі державного регулювання економіки: стабілізація економічного розвитку, економічне зростання, підвищення життєвого рівня населення.

Державні органи та їх роль в управлінні економікою. Верховна Рада як законодавчий орган управління економікою. Державні закони як правова база функціонування економіки. Роль та функції Уряду в умовах ринку. Система і функції загальноекономічних міністерств і відомств. Роль галузевих органів державної виконавчої влади в управлінні економікою. Система місцевих органів управління економікою, їх функції та механізм впливу на соціально-економічний розвиток регіонів.

Роль бюджету та податків в державному управлінні економікою.

Державне управління економікою засобами грошово-кредитної політики.

Цінова політика як елемент державного управління економікою.

Державне управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Розділ 2. Основні напрями економічної політики держави

Структурно-галузева політика: мета і складові.

Інвестиційна політика. Умови залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення.

Амортизаційна політика. Мета і методи амортизації. Шляхи покращення амортизаційної політики для стимулювання техніко-технологічного оновлення виробництва.

Політика інституційних перетворень. Формальні і неформальні інститути. Державне регулювання інституційних змін в економіці, роздержавлення власності та приватизація майна, управління державними корпоративними правами.

Цінова політика. Дотримання необхідної паритетності цін між галузями

та видами господарської діяльності.

Антиінфляційна політика держави. Інфляція як індикатор економічної стабільності. Рівень та темпи інфляції. Види інфляції в залежності від її темпів. Інфляція попиту та інфляція витрат. Політика таргетування інфляції.

Атимонопольно-конкурентна політика. Створення оптимального конкурентного середовища діяльності суб'єктів господарювання.

Бюджетна політика. Міжбюджетні відносини. Державний борг та методи фінансування дефіцитного бюджету.

Податкова політика. Забезпечення економічно обґрунтованого податкового навантаження. Дотримання принципу соціальної справедливості та конституційних гарантій прав громадян при оподаткуванні їх доходів.

Грошово-кредитна політика. Грошовий ринок. Пропозиція грошей та грошові агрегати. Попит на гроші для угод та на гроші як активи. Кон'юнктура грошового ринку та ціна грошей. Грошовий мультиплікатор. Методи державного регулювання грошової пропозиції: операції на відкритому ринку, процентна політика, норми обов'язкових резервів комерційних банків та механізм їх впливу на ринок грошей. Вплив заходів грошово-кредитної політики на обсяг національного виробництва.

Соціальна політика держави: основні напрямки і пріоритети соціальної політики Соціальна нерівність і її види. Пріоритети соціальної політики в Україні.

Державне регулювання зайнятості та рівня соціального забезпечення населення. Ринок праці. Попит і пропозиція на ринку праці. Зайнятість та безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне та циклічне. Трудова міграція. Закон Оукена.

Державна система соціального захисту населення. Економічна нерівність. Диференціація доходів та бідність. Прожитковий мінімум. Два напрями соціального захисту: державне соціальне страхування та державна допомога. Індексація доходів. Соціальні компенсатори та допомога безробітним.

Державне регулювання економіки засобами зовнішньоекономічної політики. Сукупний дохід у відкритій економіці. Вплив заходів зовнішньоекономічної політики на чистий експорт. Тарифні та нетарифні методи, валютна інтервенція, валютний контроль. Валютна політика. Дисконтна політика. Девізна політика. Політика валютних обмежень. Плаваючий та фіксований валютний курс. Політика таргетування валютного курсу.

Розділ 3. Моделі розвитку національної економіки

Ліберальна модель економічного розвитку: ринок – основна регулююча сила.

Корпоративістська модель економічного розвитку і її модифікації: ієрархічний і демократичний корпоративізм.

Державно-регульована модель економічного розвитку: окремий її варіант – соціально-орієнтована модель.

Адміністративно-командна модель економічного розвитку: абсолютизація ролі держави і нівелювання ринкових регуляторів.

Державний дирижизм як модель організації змішаної економіки. Фактори, що визначають індивідуальні особливості державного втручання в економіку.

Розділ 4. Інтегральні показники оцінки макроекономічних результатів функціонування національної економіки

Показники оцінювання результатів функціонування національної економіки. Ефективність функціонування національного господарства. Система національних рахунків та принципи її побудови.

Методика обчислення макроекономічних показників в системі національних рахунків. Планування валового національного та валового внутрішнього продукту, національного доходу, національного багатства, реальних доходів населення.

Аналіз економічної ситуації та тенденцій розвитку економіки. Види економічного аналізу. Методи економічного аналізу. Інформаційна база економічного аналізу. Організація та етапи економічного аналізу. Техніко-економічний аналіз. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг, попиту, стану ринку й обсягу реалізації продукції (послуг), виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємств, витрат на виробництво та реалізацію продукції. Фінансово-економічний аналіз. Аналіз фінансових результатів, рентабельності, фінансового стану підприємств.

Методологія міжнародних зіставлень показників системи національного рахівництва у контексті порівняння рівня розвитку національних економік.

Розділ 5. Форми реалізації державою економічної політики: економічна стратегія і економічна тактика

5.1. Прогнозування розвитку національної економіки

Суть та способи економічного прогнозування. Класифікація прогнозів. Макроекономічне прогнозування та його принципи. Основні функції макроекономічного прогнозування. Механізми, методи та моделі економічного прогнозування.

Прогнозування економічної ситуації. Взаємозв'язок концепції, прогнозу і програми. Система показників прогнозу. Короткострокове прогнозування (місяць, квартал, рік) в ринкових умовах. Існуюче інформаційне забезпечення, проблеми і напрямки його покращання.

Аналітичне вирівнювання тренду (криві зростання) як метод середньострокового прогнозування. Вплив типу динаміки ряду на вибір функції, що апроксимує тренд. Прогнозування випадкової компоненти. Авторегресійні моделі. Оцінка терміновості середньострокових прогнозів. Коефіцієнти кореляції та детермінації. Визначення довірчого інтервалу прогнозних оцінок.

Регресивні моделі, їх позитивні якості та недоліки. Методи виміру на основі кореляційного зв'язку. Множинна та окрема кореляції. Кореляція в

рядах динаміки. Дисперсійний аналіз. Методи кластерного аналізу.

Методи колективної експертної оцінки. Методи статистичної обробки матеріалів анкетування. Визначення коефіцієнту компетентності експертів. Особливості застосування методу «Делфі» в соціально-економічному прогнозуванні.

Довгострокове прогнозування, його зв'язок з короткостроковим, основні показники. Комплексні системи довгострокового прогнозування: зміст, основні етапи проектування. Моделі прогнозування економіки держави, регіону, області. Міжгалузеві моделі, їх зміст і сфера застосування. Міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції (таблиця «витрати–випуск»), методи його побудови та сфера використання. Моделі прогнозування науково-технічного прогресу. Прогнозування соціального розвитку та рівня життя населення. Прогнозування попиту на товари і послуги. Демографічні прогнози. Модель прогнозування чисельності населення. Прогнозування параметрів руху населення (народжуваність, смертність тощо).

5.2. Програмування національної економіки

Програмні заходи державної політики: макроекономічної, цінової, інвестиційної, фінансово-бюджетної, податкової, грошово-кредитної, валютної, промислової, аграрної, науково-технічної, інноваційної, соціальної, гуманітарної, інституціональної, зовнішньоекономічної, екологічної безпеки і природокористування, регіональної.

Загальна характеристика, структура програм соціально-економічного розвитку, порядок розроблення і реалізації. Державна програма стимулювання економіки для подолання наслідків епідемії COVID-19 «Економічне відновлення» на 2020-2022 роки.

5.3. Макроекономічне планування розвитку національної економіки

Макроекономічні плани як інструмент державного управління економікою. Логіка та технологія планування. Основні форми державного планування. Стратегічне планування та програмування соціально-економічного розвитку країни.

Валовий внутрішній продукт – вироблений і реальний, валовий випуск товарів і послуг, проміжне споживання, валова додана вартість, чистий прибуток, кінцеві споживчі витрати, нагромадження основного капіталу. Узагальнюючі показники ефективності економіки.

Основи методології макроекономічного планування. Економічні закони та їх врахування у процесі розробки державних планів. Складові частини методології макроекономічного планування: методика, положення, інструкції, рекомендації, показники.

Методологічні принципи індикативного макроекономічного планування. Цілі та пріоритети державних планів соціально-економічного розвитку. Взаємозв'язок між економічною політикою, економічною стратегією та цілями і пріоритетами макроекономічних планів. Директивне, індикативне і стратегічне планування.

Балансовий метод і його роль в аналізі та плануванні найголовніших

пропорцій національної економіки. Плановий баланс як інструмент обґрунтування плану. Система планових балансів. Характеристика структури окремих видів планових балансів. Напрямки вдосконалення балансового методу макроекономічного планування.

Нормативний метод, необхідність та можливість його використання в плануванні. Норми і нормативи як інструменти планових розрахунків. Використання норм і нормативів при визначенні ефективності економіки, обчислення потреб в окремих видах ресурсів. Агрегування показників.

Програмно-цільовий метод та його роль в обґрунтуванні макроекономічних планів. Роль програмно-цільового методу в збалансованості планових завдань по ресурсах, термінах та виконавцях.

Розділ 6. Моделювання розвитку національної економіки

Моделювання як метод дослідження національної економіки на різних рівнях агрегування: підприємство (корпорація), галузь (вид економічної діяльності), регіон, національна економіка в цілому, у тому числі в розрізі галузей та регіонів.

Типи економіко-математичних моделей національної економіки: статистичні, функціональні, оптимізаційні, балансові.

Модель «витрати–випуск» національної економіки. Головні балансові співвідношення моделі. Врахування економічних зв'язків між галузями. Коефіцієнти прямих матеріальних міжгалузевих зв'язків. Можливості моделі для дослідження змін структури національної економіки.

Використання моделей для прогнозування розвитку економіки. Сценарні умови розроблення прогнозів на основі моделі, вибір варіантів. Багатоваріантне прогнозування на основі моделі національної економіки.

Розділ 7. Україна у глобальному економічному просторі

Передумови та чинники глобалізації світової економіки наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть. Ключові особливості та наслідки сучасної глобалізації для соціально-економічного розвитку різних країн. Глобальні ланцюги доданої вартості як теоретичний концепт і практика організації бізнесу міжнародними корпораціями. Основні суперечності, переваги, недоліки й виклики глобалізації в економічній площині для країн з різним рівнем розвитку.

Становлення незалежної Української держави у період найбурхливішого розвитку глобалізаційних процесів в історії людства. Модель та особливості інтеграції економіки України в міжнародний економічний простір у 1991–2013 рр. Вектори української зовнішньоекономічної політики до початку військової агресії: позаблоковість та багатовекторність.

Євроінтеграційний поступ України у період від підписання угоди про асоціацію до одержання статусу кандидата на членство у ЄС: трансформація економічної політики і структурні зрушення в економіці.

Перспективи вирішення глобальних проблем людства: демографічної, безпекової, продовольчої, енергетичної, екологічної та ін.

Перелік питань до вступного іспиту

1. Сучасна роль держави у перерозподілі суспільних благ і забезпеченні соціального захисту населення.
2. Роль держави в усуненні «провалів ринку».
3. Кейнсіанська теорія як методологічна база державного регулювання економіки.
4. Політика державної підтримки промислового розвитку: інструменти, засоби, переваги і недоліки.
5. Державні органи, їх роль і повноваження у регулюванні економіки.
6. Державне регулювання економіки засобами зовнішньоекономічної політики.
7. Антимонопольна політика держави: сутність, соціально-економічні цілі та механізми втілення.
8. Грошово-кредитна політика держави. Теорія монетаризму і її вплив на регулювання грошової маси у сучасному світі.
9. Податкова політика держави. Забезпечення оптимального податкового навантаження з позицій сучасних неоліберальних теорій і побудови соціально-орієнтованого ринкового господарства.
10. Державне регулювання зайнятості та рівня соціального забезпечення населення.
11. Теорія інституціоналізму. Державне регулювання інституційних змін в економіці.
12. Інвестиційна політика держави. Фактори формування інвестиційного клімату і механізми його поліпшення.
13. Ліберальна модель економічного розвитку. «Невидима рука» ринку. Індекс економічної свободи.
14. Корпоративістська модель економічного розвитку: сутність та основні різновиди.
15. Державний дирижизм як модель організації змішаної економіки.
16. «Скандинавська модель» економічного розвитку.
17. Система національних рахунків: суть, принципи побудови, переваги й недоліки в оцінці ефективності функціонування національного господарства в умовах глобалізації.
18. Валовий внутрішній продукт та валовий національний дохід: сутність, методи розрахунку, використання для міжнародних порівнянь.
19. Види, методи та інформаційна база економічного аналізу.
20. Аналіз фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання.
21. Аналіз галузевих ринків: розмір, кон'юнктура, виробничі потужності, обсяги виробництва і реалізації.
22. Модель міжгалузевого балансу «витрати–випуск» та її використання в аналізі структури національної економіки.
23. Аналіз зовнішньоторговельної діяльності на макрорівні: відкритість економіки, індекс умов торгівлі, торговий баланс, проникнення імпорту.
24. Валове нагромадження основного капіталу: сутність і застосування.

25. Механізми, методи та моделі макроекономічного прогнозування.
26. Коротко-, середньо- та довгострокове прогнозування економіки в ринкових умовах.
27. Регресивні моделі та багатофакторний аналіз у системі економічного прогнозування.
28. Методи колективної експертної оцінки в економічному прогнозуванні. Вимоги й підходи до статистичної обробки матеріалів анкетування.
29. Використання моделей для прогнозування розвитку економіки.
30. Сценарні умови розробки прогнозів на основі моделі. Вибір варіантів.
31. Використання таблиць «витрати–випуск» в економіко-математичному моделюванні. Рівняння Леонтьєва.
32. Коефіцієнти прямих і повних витрат при аналізі міжгалузевих зв'язків у таблицях «витрати–випуск».
33. Прикладні моделі загальної рівноваги: суть, різновиди, використання в економічному аналізі та прогнозуванні. Модель ГТАР.
34. Державні цільові програми як інструмент економічного розвитку.
35. Державні програми структурної перебудови економіки України: зміст і проблеми реалізації.
36. Державні програми промислового розвитку України: зміст і проблеми реалізації.
37. Макроекономічне планування як інструмент державного управління економікою.
38. Основні методичні підходи до макроекономічного планування.
39. Програмно-цільовий метод та його роль у формуванні й обґрунтуванні макроекономічних планів.
40. Методологічні засади індикативного макроекономічного планування.
41. Балансовий метод макроекономічного планування.
42. Моделювання як метод дослідження національної економіки.
43. Моделювання як метод дослідження суб'єкта господарювання.
44. Моделювання як метод дослідження на галузево-секторальному рівні.
45. Моделювання як метод дослідження економіки регіону.
46. Типи економіко-математичних моделей національної економіки.
47. Формування у другій половині ХХ ст. економічних, технологічних та ідеологічних передумов для безпрецедентної глобалізації на межі ХХІ ст.
48. Транснаціональні корпорації як ключові агенти сучасної глобалізації.
49. Глобальні ланцюги доданої вартості (GVCs) як теоретичний концепт і практика організації бізнесу міжнародними корпораціями.
50. Контраверсійний вплив глобалізації на соціально-економічне становище країн з різним рівнем розвитку протягом останніх трьох десятиліть.
51. Євроінтеграційний поступ України у період від підписання угоди про асоціацію до одержання статусу кандидата на членство у ЄС.

Рекомендована література для підготовки до іспиту

1. Ситник Й.С., Бойківська Г.М., Гончар С.Й. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2023. 318 с.
2. Примачов М.Т., Примачова Н.М., Стахов А.Ю. Економічна теорія: мікроекономіка, макроекономіка: підручник Одеса: ОМА, 2022. 385 с.
3. Економічний розвиток України: концептуальні засади та інституційний вимір / За ред. чл.-кор. НАН України, д.е.н., проф. В.Д. Базилевича, д.е.н., проф. Н.І. Гражевської, д.е.н. В.В. Вірченка. Київ: Ліра-К, 2022. 451 с.
4. Ходжаян А.О., Мельникова Т.В. Процентна ставка як інструмент монетарної політики в умовах кризи та посткризового періоду. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 4. С. 5–14.
5. Іванов Є.І. Диверсифікація зовнішньої торгівлі та економічне зростання: монографія. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2021. 276 с.
6. Галасюк В.В. Концептуальні засади трансформації економіки України: монографія. Київ: Нац. акад. упр., 2019. 186 с.
7. Ходжаян А.О., Ходжаян А.Р. Концептуальні засади державної структурної політики національної економіки. *Проблеми економіки*. 2019. № 2. С. 73–80.
8. Іванов Є. І. Прикладна модель загальної рівноваги ГТАР як інструмент аналізу міжнародної торгової політики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 24(2). С. 26–32.
9. Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України: концептуальні засади, виклики та протиріччя: монографія / за ред. В.Д. Базилевича, В.Л. Осецького. Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка; НДС «Центр економічних досліджень»; ЗАТ «Нічлава», 2018. 539 с.
10. Федяєва М.С. Державне регулювання економіки: теорія і практика: навч.-метод. посіб. Херсон: Гельветика, 2018. 199 с.
11. Гужва І.Ю. Актуалітети зовнішньоторговельної політики України: монографія. Київ: Нац. акад. упр., 2017. 297 с.
12. Щукін Б.М. Практичні аспекти макроекономічного прогнозування на основі динамічної моделі "витрати–випуск". *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 5. С. 21–24.
13. Гужва І.Ю. Україна в глобальній торгівлі: монографія. Київ: Зовнішня торгівля, 2015. 235 с.
14. Щукін Б.М., Шабранська Н.І. Методичні засади прогнозування розвитку регіону. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 12. С. 173–176.

15. Державне регулювання економіки в Україні: методологія, напрями, тенденції, проблеми / за ред. М.М. Якубовського. Київ: НДЕІ Мінекономіки України, 2005. 410 с.

16. Жаліло Я.А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика. Київ: НІСД, 2003. 368 с.

Інтернет-ресурси

1. Державна програма стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 «Економічне відновлення» на 2020-2022 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programi-stimulyuvannya-ekonomiki-534-270520>

2. Глобальна платформа бізнес -даних (Business Data Platform) – URL: <https://www.statista.com/>

3. Верховна рада України – URL: <https://rada.gov.ua/>

4. Державна служба статистики України – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Макроекономічна статистика ЄС (Євростат) – URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/home>

6. Міжнародний валютний фонд (МВФ) – URL: <http://www.imf.org>

7. Міністерство економіки України – URL: <http://www.me.gov.ua/>

8. Міністерство фінансів України - URL: <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>

9. NATO Review. Opinion, analysis and debate on security issues (НАТО Огляд. Думки, аналіз і дебати з питань безпеки) <https://www.nato.int/docu/review/index.html>

10. Національний банк України – URL: <http://bank.gov.ua>

11. Незалежна асоціація банків України – URL: <https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>

12. Організація економічного співробітництва і розвитку – URL: <http://www.oecd.org/>

13. Світовий банк – URL: www.worldbank.org/

14. ТОВ «МінфінМедіа» - URL: <https://index.minfin.com.ua>

15. Формування ринкових відносин в Україні / Науковий журнал. Електронна версія. - URL: <http://dndiime.org.ua/page/pdf-journal-1>

16. Міжвідомчий науково-теоретичний журнал «Економічна теорія» (Інститут економіки та прогнозування НАН України) [Електронний ресурс] URL: http://etet.org.ua/?page_id=189#pagetitle

2. ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Презентація дослідницької пропозиції є складовим елементом вступного іспиту зі спеціальності. Дослідницька пропозиція – це авторський науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутньої дисертаційної роботи. Дослідницька пропозиція має містити наступні складові:

- обґрунтування актуальності теми майбутнього дослідження;
- висвітлення стану розробки теми у вітчизняній та зарубіжній науці;
- виділення невирішених раніше частин та питань загальної проблеми, котрим буде присвячено майбутнє дослідження;
- формулювання мети і завдань майбутнього дослідження;
- визначення об'єкту і предмету майбутнього дослідження;
- орієнтовне формулювання очікуваної наукової новизни майбутнього дослідження;
- узагальнення методичних підходів та інформаційної бази, які мають бути використанні при проведенні дослідження;
- попереднє обґрунтування можливої практичної значимості очікуваних результатів дослідження.

Дослідницька пропозиція готується вступником в аспірантуру самостійно та подається в електронному вигляді на пошту відділу аналізу і прогнозування міжнародної торгівлі до уваги предметної комісії ДНДПМЕ не пізніше ніж за три робочі дні до проведення вступного іспиту зі спеціальності. За бажанням вступника, додатком може подаватися також рецензія на дослідницьку пропозицію від передбачуваного наукового керівника.

Технічні параметри тексту дослідницької пропозиції: шрифт – Times New Roman; розмір шрифту – 14; міжрядковий інтервал – 1,5; поля – 2 см з усіх сторін; нумерація сторінок починається з другої сторінки.

При обранні тематики майбутньої дисертаційної роботи і підготовці дослідницької пропозиції вступник до аспірантури має взяти до уваги, що освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка пропонує такі напрями дослідження, що визначатимуть потенційні тематики дисертаційних робіт:

- державне регулювання промислового розвитку, повоєнної відбудови і євроінтеграційних процесів в Україні;
- удосконалення та розширення механізмів державного стимулювання промислового розвитку (пільгове кредитування, експортно-кредитне агентство, локалізація в публічних закупівлях, індустріальні парки, банк розвитку, агенція малого і середнього бізнесу тощо);
- економіко-математичне моделювання на глобальному, національному та регіональному рівнях з використанням моделей загальної рівноваги;
- механізми структурної перебудови і модернізації економіки України у контексті адаптації до новітніх екологічних (кліматичних) викликів;
- інтеграція України до глобальних ланцюгів доданої вартості.

3. ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО АСПРАНТУРИ З ІНШОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ, НІЖ ТА, ЩО ЗАЗНАЧЕНА В ДИПЛОМІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

Перелік питань для співбесіди

1. Економічний лібералізм: ідейні витоки і ключові засади.
2. Суспільний поділ праці: сутність і структура.
3. Граничний аналіз: сутність і сфера застосування в економіці.
4. Закон спадної граничної прибутковості та економія на масштабі.
5. Закон попиту і пропозиції. Формування рівноважної ціни.
6. Інфляція та девальвація. Проблеми забезпечення стабільності грошової одиниці.
7. Теорія абсолютних переваг А. Сміта і теорія порівняльних (відносних) переваг Д. Рікардо.
8. Доктрина економічного націоналізму у працях Фрідріха Ліста.
9. «Протестантська етика і дух капіталізму» Макса Вебера.
10. Модель загальної економічної рівноваги Леона Вальраса.
11. Теорія ефективного попиту Джона Мейнарда Кейнса.
12. Мультиплікатор Кейнса.
13. Монополія та монопсонія на ринку. Антимонопольне регулювання.
14. Досконала конкуренція: сутність, передумови виникнення та специфіка ціноутворення на ринку.
15. Монополістична конкуренція: основні риси, умови, приклади.
16. Витоки сучасного неолібералізму у працях Фрідріха Гаєка та Мілтона Фрідмана.
17. Монетаризм: основні ідеї і практична реалізація в економічній політиці.
18. Визначення ролі держави в ринковому господарстві різними економічними школами й напрямками.
19. Теорія конкурентних переваг М. Портера (Ромб Портера).
20. «Провали ринку»: сутність, приклади, механізми усунення.
21. Інституціоналізм як напрям сучасної економічної думки.
22. Промислова політика держави: pro et contra.
23. Державні субсидії суб'єктам господарювання: суть, різновиди, вплив на економічний розвиток.
24. Індустріальні, наукові та технологічні парки як механізм промислової й інвестиційної політики держави.
25. Державний банк розвитку як інструмент реалізації інвестиційних та інфраструктурних проектів стратегічного значення.
26. Європейський Союз як інтеграційне угруповання: економічний зміст та перспективи розвитку.
27. Зона вільної торгівлі: сутність, цілі створення, економічні ефекти.
28. Глобалізація економіки: сутність, причини і наслідки.
29. Перспективи роботизації виробництва та послуг. Безумовний базовий дохід.
30. Цілі сталого розвитку ООН: суперечності та проблеми реалізації.

Рекомендована література для підготовки до співбесіди

1. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів. Київ: Наш Формат, 2023. 722 с.
2. Ліст Ф. Національна система політичної економії. Київ: Наш Формат, 2021. 368 с.
3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ: Наш Формат, 2023. 216 с.
4. Гаєк Ф. Шлях до рабства. Київ: Наш Формат, 2022. 208 с.
5. Фрідман М. Капіталізм і свобода. Київ: Наш Формат, 2017. 216 с.
6. Несененко П.П., Артеменко О.А. Генеза методології класичного економічного напрямку та кейнсіанства. Одеса: ОНЕУ, 2018. 261 с.
7. Юхименко П.І. Історія новітніх економічних учень: від Кейнса до наших днів. Біла Церква: БДАУ, 2003. 306 с.
8. Ситник Й.С., Бойківська Г.М., Гончар С.Й. Національна економіка: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2023. 318 с.
9. Примачов М.Т., Примачова Н.М., Стахов А.Ю. Економічна теорія: мікроекономіка, макроекономіка: підручник Одеса: ОМА, 2022. 385 с.
10. Корсунський С. Як нації відновлюються: досвід Східної Азії. Харків: Віват, 2023. 192 с.
11. Райнерт Е. Як багаті країни забагатіли... і чому бідні залишаються бідними. Київ: Темпора, 2015. 444 с.
12. Наїр Ч. Держава сталого розвитку. Майбутнє урядування, економіки та суспільства. Київ: Наш Формат, 2020. 288 с.
13. Кіштайні Н. Коротка історія економіки. Київ: Наш Формат, 2022. 256 с.
14. Коен С., Делонг Б. Американське економічне диво і Александер Гамільтон. Київ: Наш Формат, 2023. 192 с.
15. Амсден Е. Корейське економічне диво: як Південна Корея стала технологічним гігантом за 30 років. Київ: Наш Формат, 2024. 480 с.
16. Стадвелл Дж. Чому Азії вдалося. Київ: Наш Формат, 2022. 448 с.
17. Макстон Г., Рандерс Й. У пошуках добробуту. Керування економічним розвитком для зменшення безробіття, нерівності та змін клімату. Київ. Пабулум, 2017. 320 с.
18. Форд М. Пришестя роботів. Київ: Наш Формат, 2016. 400 с.
19. Реворт К. Економіка пончика. Як економісти ХХІ століття бачать світ. Київ: Наш Формат, 2019. 296 с.
20. Іванов Є.І. Диверсифікація зовнішньої торгівлі та економічне зростання: монографія. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2021. 276 с.
21. Гужва І.Ю. Україна в глобальній торгівлі: монографія. Київ: Зовнішня торгівля, 2015. 235 с.
22. Галасюк В.В. Концептуальні засади трансформації економіки України: монографія. Київ: Нац. акад. упр., 2019. 186 с.